

1. Za památnými stromy Satalic a Vinoře

Celková délka trasy: **4,9 km**

Počet stromů: **19**

Počet informačních tabulí: **3**

Vycházku začínáme od kaple sv. Anny v Satalicích. Jméno obce je odvozeno od staročeského sótat, což znamenalo do někoho strčit nebo udeřit někým o zem. Šlo tedy patrně o ves sótatů – rváčů. Ke kapli sv. Anny se můžeme dopravit autobusem č. 186 od linky metra B (Černý Most, Rajská zahrada) nebo od stanic metra C Letňany a Střížkov. Vystoupíme na autobusové zastávce Satalická obora. Od metra C Letňany jede též linka č. 376.

Lípy u kapličky sv. Anny v Satalicích***

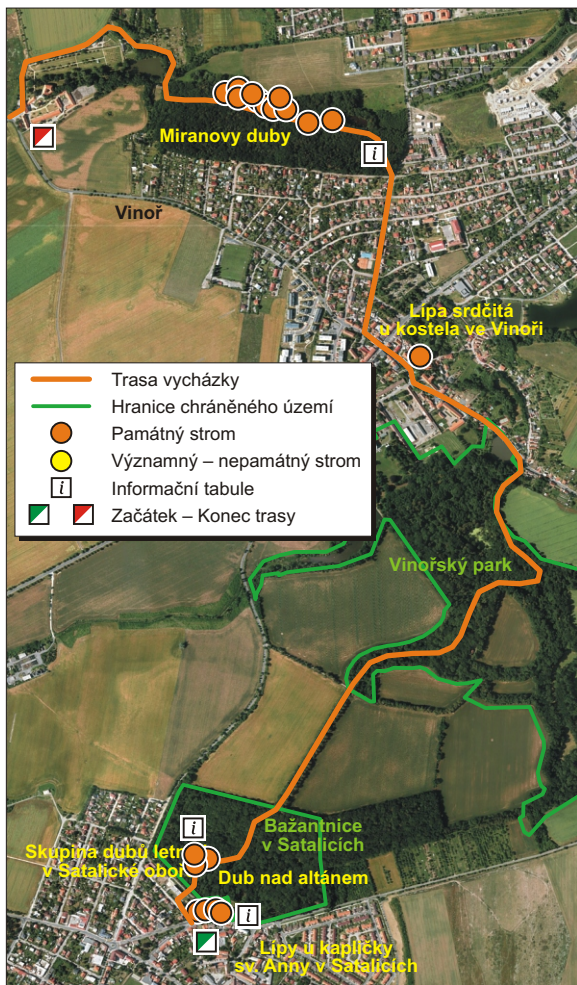
Hned spatříme staré památné lípy, které rostou kolem barokní kaple. Malá obdélníková stavba má jednu loď a pochází z roku 1714, pravděpodobně podle návrhu Kiliána Ignáce Dienzenhofera. K založení kaple se váže německy psaná pověst, kterou zaznamenal farář Josef Hlaváček v pamětní knize fary ve Vinoři. Práví, že za starých dob, to jest pravděpodobně v 16. století, stávala na tomto místě pouze malá kaplička. Satalicemi vedla veřejná cesta, po které jednou projížděla i hraběnka Šporková. Narodilo se jí zde dítě a z vděčnosti ke sv. Anně, kterou v tu dobu vzývala, dala slib, že tuto malou kapličku rozšíří a vyzdobí. To také splnila.

Lípy, které zde dnes rostou, byly vysazeny ve druhé polovině 18. století. V roce 2001 bylo vyhlášeno pět lip za památné. V noci z 30. června na 1. července 2003 došlo k pádu jedné z nich vlivem silného nárazového větru. Příčinou bylo vyhnití spodní části kmene. Po této smutné události následovala další revize stromů. Ty byly znovu odborně ošetřeny a výška korun byla snížena. Rovněž byly nainstalovány bezpečnostní vazby.

V současné době můžeme obdivovat 4 lípy – tři z nich jsou druhem lípy velkolisté a jedna je zástupcem lípy srdčité. Jejich obvody kmene jsou v rozmezí 298–558 cm a výšku mají kolem 19 metrů. Svoji mohutností krásně dotvářejí prostředí okolo kapličky.

Odtud pokračujeme do blízké Satalické obory. Během celé vycházky se budeme držet žluté turistické značky, vyznačené v souvislosti s novou naučnou stezkou, která vede ze Satalic do Vinoře. Už od vstupu do bývalé bažantnice je vidět palouk, jemuž vévodí tři památné duby.

Lípy u kaple sv. Anny krásně dotvářejí příjemnou atmosféru místa

Bažantnice v Satalicích

Bývalá obora se nachází na okraji Satalic směrem na Vnoř. Důvodem vyhlášení za přírodní památku je zachování listnatého lesa, zejména starých stromů, jako biotopu vzácných druhů hmyzu. Je to krajinářsky cenné území, které navazuje na Vnořský park, s nímž bylo propojeno alejemi.

Skupina dubů letních v Satalické oboře

Už od vstupu do bývalé bažantnice je vidět palouk, jemuž vévodí tři památné duby. Historie zdejší bažantnice sahá až do období hraběte Prokopa Černína.

Na centrálním palouku bažantnice nás ohromí mohutné duby

Ten nechal za pomoci významného barokního architekta Františka Maximiliána Kaňky v letech 1750–1786 zdejší plochy upravit a zalesnit. Vznikly tak barokní osnovy zámeckého komplexu Vnoř-Satalice-Ctěníce. Měnila se však jejich vnitřní obsahová náplň.

Od roku 1951 je obora v Satalicích zvláště chráněným územím. Dominantní dřevinou palouku je mohutný čtyřkmen dubu letního. Ve 110 centimetrech od země má obvod 675 cm. Rozložitou a tvarem plochou korunu zvedá až do výšky 32 m. Vyhlášeny za památné stromy jsou i další dva duby, které rostou v jeho blízkosti (obvody kmene 502 a 328 cm).

Nejmohutnější dub byl vysazen jistě už na počátku 19. století. Jako centrální strom připomíná původní osnovu Černínského panství.

Vinořský park

Po prohlédnutí statných stromů pokračujeme dále bažantnicí. Alejí starých jírovců se dostaneme do Vinořského parku. Ten byl v roce 1982 vyhlášen jako přírodní rezervace. Procházíme po krásné pěšině, kolem nás jsou porosty starých listnatých stromů. Kromě

Krásný tvar koruny má lípa srdčitá ve Vinoři

rozmanité flóry je území rovněž bohaté na živočichy, a tak zde můžeme vidět různé druhy ptactva, ale i chráněné brouky. Rázovitou podobu dotvářejí pískovcové skály, které jsou tvořeny výchozy cernomanských pískovců české křídly. S nadsázkou by se toto údolíčko dalo nazvat "Pražským Kokořínskem".

Lípa srdčitá u kostela ve Vinoři***

Krajinářský celek opouštíme při vstupu do Vinoře. Od rybníka U Pohánků se dáme doprava ulicí Živanická. Na chvíli se vzdálíme od žluté turistické značky. Kroky nás dovedou na Vinořské náměstí, kde mezi kostelem Povýšení svatého Kříže a vinořskou farou roste statná památná lípa. Její bohatě větvená koruna, kterou tvoří dvě hlavní větve, dosahuje výšky 26 metrů a ob-

vod kmene má 420 centimetrů. Vyhlášena za památný strom byla v roce 1999 a řadí se mezi nejkrásnější lípy v Praze. Farní kostel je nejstarší historicky doloženou stavbou v obci. Byl původně románský, postavený v polovině 12. století. Do barokní podoby byl rozšířen v letech 1727–1728.

Přírodní památka Bažantnice v Satalicích

Rozsáhlý lesní komplex mezi obcemi Satalice a Vinoř. Rok vyhlášení: 1951. Rozloha: 15,18 ha.

Důvodem ochrany je zachování listnatého lesa, zejména starých stromů, jako biotopu vzácných druhů hmyzu. Krajinářsky cenné území v návaznosti na Vinořský park, s nímž bylo propojeno alejemi.

Podloží tvoří sprašový pokryv s hlubokými sprašovými půdami typu hnědozemí a zhnědlých černozemí překrývá horniny svrchní křídly, zvláště cernomanské pískovce.

Listnatý porost se starými duby, javory, lípami a jasanem byl založen v polovině 18. století jako bažantnice patřící vinořskému panství současně s parkem ve Vinoři. Tomu odpovídá složení jak stromového patra – dub letní, javor mléč, javor klen, lípa srdčitá, jasan ztepilý, tak i keřového – bez černý, zimolez obecný, meruzalka červená. Stromové patro odpovídá rekonstruované dubohabřině, ale chybí zde bylinné lesní druhy. Jediný zajímavější druh je čarovník obecný.

Výskyt brouků pralesního charakteru, vázaných na staré stromy, vzácný střevlíček *Laemostenus terricola*. Celý areál je bohatý na hajní druhy ptáků, jako např. žluva hajní, datel černý, strakapoud velký. Pravidelně hnízdí káně lesní a krahujec obecný. Z drobných pěvců dlask obecný, lejsk bělokrký, pěnkava obecná a slavík obecný.

Miranovy duby ve Ctěnickém háji **

Od fary pokračujeme doprava ulic Velinskou, která nás dovede k vinořskému hřbitovu, kde se opět potkáme se žlutou turistickou značkou a po ní se dostaneme do Ctěnického háje. V něm po pár krocích dorazíme ke statnému dubu, který se může pyšnit titulem "památný strom" stejně jako dalších deset, které tvoří řadu stromů v porostu v ose háje. Pohled na tyto monumentální stromy je nejlépe vidět v době vegetačního klidu. To se svými mohutnými větvemi zřetelně vystupují nad okolní porost. Skupina dubů byla vyhlášena za památné stromy v roce 2001 a kromě svého vzrůstu mají význam i historický. Byly vysazeny kolem roku 1775 na památku selského povstání v Čechách. Obvody jejich kmenů se pohybují mezi 268–431 centimetry a rozložené korony se zvedají do výšky až 40 metrů. Nesou název "Miranovy duby". Pojmenovány jsou podle vůdčí osobnosti selského povstání

Josefa Mirana, který byl po potlačení povstání pověšen na šibenici na louce před karlínskou Invalidovnou dne 29. 3. 1775. Josef Miran, alias Černý byl rychtář z nedalekých Přezletic. Rodina Černých tam na Samkovském statku hospodařila dlouhá léta. Od roku 1714 to byl Jan Černý, po něm hospodářství přebírá syn Jakub Černý a roku 1760 náš Josef Černý, narozený v polovině prosince 1739. Jméno Miran bylo s největší pravděpodobností jeho přízvisko nebo přezdívka. Zůstaly po něm tři děti. Vdova ho nepřežila dlouho, zemřela téhož roku.

Nyní můžeme pokračovat hájem až do Ctěnic, kde se nachází zámecký areál. Tam lze navštívit zámek, park nebo velkou expozici historických kočárů. V blízkosti je zastávka autobusu č. 302, který nás může dovézt na konečnou metra linky C Letňany.

Miranovy duby ve Ctěnickém háji připomínají selské povstání z roku 1775

Přírodní rezervace **Vinořský park**

Území jižně od zámku ve Vinoři s výstupy pramenů, ohraničené pískovcovými skalkami.

Rok vyhlášení: 1982. Rozloha: 34,07 ha.

Důvod ochrany je krajinnásky cenné území navazující na Bažantnici v Satalicích představuje refugium druhů rostlin a živočichů a současně tvoří významné rekreační zázemí pro obyvatele průmyslové severovýchodní části Prahy.

Geologický podklad tvoří výchozy cenomanských pískovců české křídly. Na svazích údolí jsou výrazné tvary skalních měst s voštinami. Lehké písčité půdy přecházejí v údolí v půdy glejové. Dno údolí porůstá mokřadní vegetace s náletem olše lepkavé, svahy tvoří listnatý les s řadou starých stromů s převážně druhotným bylinným patrem – netýkavka malokvětá, bažanka vytrvalá, kakost smrdutý.

Biotop pro bezobratlé, vázané na mokřadní dno údolíčka mezi pískovcovými skalami, pobřeží rybníků a na přirozené lesní porosty se starými duby. Území je významným refugiem mnoha druhů ptactva, které se jedná zastavuje na tahu, jednak hnízdí. Staré duby jsou hnízdištěm strakapouda velkého, krutihlava obecného, špačka obecného a dalších druhů využívajících četné dutiny, např. sýkora koňadra.

